



תפילה (19)

התורה נותנת את החיות

שומה על כל אחד לדעת שחיים בלי תורה אינם חיים. זה בעצם מה שכותב הב"ח על דברי הטור (או"ח ס' מז): ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל, במתנה, שלא תישכח מאיתנו, כדי שתתדבק נשמתנו וגופנו, רמ"ח איברים ושס"ה גידים, ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה שבתורה, כלומר, בכל מצוה שאדם עושה, הריהו מחיה את אותו איבר שמכוון כנגד אותה מצוה, כך גם חלילה להיפך, כאשר הוא עושה עברה. בגמרא (ערובין נד.) מובא: אמר ליה שמואל לרב יהודה: שינא, פתח פומיך ותני, כי היכי דתקיים ביך ותוריך חיי, שנאמר: "כי חיים הם למוצאיהם, בפה" (משלי ד. כב), אל תקרי למוצאיהם אלא למוצאיהם בפה. התורה היא שנותנת את החיות, הבריאות והמרפא, לכל האברים.

ספר "עבודה שבלב"

על ידי ברכת התורה מתקדשת נפש הלומד מקדושת אותיות התורה

בעת שלוקח הסופר קלף לכתוב ספר תורה, עליו לומר קודם תחילת הכתיבה שהוא כותב לשם ה', רק אז מתקדש העור בקדושה עילאית. כן ממש, כאשר איש ישראל רוצה ללמוד תורה מברך ברכת התורה, ומודה לה' על אשר בחר בנו וציוונו לעסוק בתורתו, הרי הוא ממש כמו שאומר "לשם ה'". וכמו שיורדת קדושה על הקלף ועל אותיות התורה הנכתבות עליו עם אמירת "לשם ה'", כך ממש יורדת קדושת אותיות התורה על נפשו של הלומד, כי במה נגרע המוח שבראש האדם, מעורר הבהמה עליו נכתב ספר תורה. גם ידוע, כי כאשר אומר האדם על הבהמה שהוא רק מין בעל חיים ולא מין האדם, שהוא קרבן לה', מיד יורדת עליה קדושת, ואפילו צמרה נתקדש ואסור להנות ממנו, והנהנה בקדשים מתחייב בהבאת קרבן לכפר על חטאו. מזה נדון קל וחומר על נפש האדם, כשהוא לומד לשם ה', מיד יורדת קדושת ה' על נפשו ומתקדשת בקדושת התורה.

חפץ חיים

ברכת התורה יש גם מענין ברכת הנהנין

האם ברכות התורה הן ברכת המצוות בלבד או שמא יש בהן גם מברכת הנהנין. והנה נוסח מטבע של ברכת המצוות היא "אשר קדשנו במצותיו וצונו", כלומר שמברכים על המעשה המצוה, שקידשנו לקיים את המצוה, ואין מברכים על שברא לנו החפצא של המצוה, "אשר ברא שופר", "אשר ברא לולב". ובברכת הנהנין

ברכת התורה, צריך לזהר בה

כתב השו"ע הרב (סי' מז): ברכת התורה צריך לזהר בה מאוד, שלא חרבה הארץ אלא מפני שלא ברכו בתורה תחילה (נדרים פא:), לפי שלא היתה חשובה בעיניהם כ"כ לברך עליה, לכך היו מזלזלים בברכתה. לכן לא הגינה עליהם תורתם אע"פ שעסקו בה הרבה, ולכך יראה כל אדם שתהיה כלי חמדו של הקב"ה שהיה משתעשע בה בכל יום, חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם, שזה מורה שעוסק בה לשמה, ויזכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה, שהוא לא ימושו מפיו ומפי זרעו, שתיעשה שאלתו ובקשתו שמבקש בברכתה, ונהיה אנחנו וצאצאנו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה.

ספר "ברומו של עולם"

ברכת התורה על ברית התורה

בברכת התורה ישנן שתי ברכות, הראשונה: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעסוק בדברי תורה, והערב נא וכו'", והשנייה: "אשר בחר בנו". כעין זה מצינו גם בברכות שאנו מברכים על מצות ברית מילה, הברכה "על המילה", זו היא ברכה על עצם המצוה כמו בכל המצוות. אלא שבנוסף לכך אנו מברכים: "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" כלומר, מלבד עצם המצוה שיש במעשה המילה, וכמו בשאר מצוות, כתפילין, ציצית, לולב מצה וכו', ישנה ברכה על הנקודה המיוחדת בקיום מצוה זו, והיא הברית והקשר הנפעלים ע"י קיום מצוה זו.

גם בתלמוד תורה ישנן שתי סוגיות, האחת, מצות תלמוד תורה: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעסוק בדברי תורה", ובנוסף לכך תקנו לנו חז"ל ברכת השבח על עצם נתינת התורה, על הדביקות שמונחת בתורה ועל הנפלאות הטמונה בה, וכמו שאמרו חז"ל שדבר אחד מן התורה שווה יותר מכל העולם כולו (ירושלמי פאה פ"א ה"א). במתן תורה עצמו היו שתי סוגיות: מצד אחד זכינו בשפע נפלא של תורה שכתב ושבע"פ, כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, גילוי עצום של דביקות ברצונו יתברך, כולל כל הסדרים של תורה וכל מה שכלול בענין זה שניתנה התורה לישראל. אך ישנה נקודה נוספת, פנימית ועמוקה, שהתחדשה במתן תורה: "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", ההשתייכות להקב"ה, שייכות בעצם. הברית אשר כרת עמם בחורב (דברים כח, ט). ברית המבדילה בין עם ישראל לשאר אומות העולם, ברית שעשתה את עם ישראל לעם הנבחר ונתנה לו את השלטון בעליונים ותחתונים.

רב פינקוס בספרו "נפש שמשון" סדור התפילה

אנחנו וצאצאנו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך. והכוונה אל ידיעת טעמי המצוות שהוא ידיעת שמו הגדול כאשר ידוע למקובלים.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם אחי המהר"ל

הלכה: כבוד אב ואם: מחילת האב על מוראו וביזיונו.
כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ סי"ט): האב שמחל על כבודו, כבודו מחול. ובפסקים ותשובות (אות נא) כתב: האחרונים דנו אם מועיל מחילת האב על מוראו, כגון על ישיבה במקומו או על סתירת דבריו, והכרעת רוב האחרונים שאף בה מועיל מחילה. אמנם על ביזיונו, כבר כתבו הראשונים שאינו יכול למחול, וכך אינו מועיל מחילתו על צערו. **פסקים ותשובות**

פתגם: אם אין לך יער, לעולם לא תגיע לשם.
ספר "שמחלה"

חקירה: תפילה
צריך לסדר שבחו של הקב"ה ואח"כ להתפלל. אסור להקדים את התפילה משום דרך גאווה, או שצריך להקדים שבחו של הקב"ה כדי שיכיר שמבקש צרכיו מהקב"ה (בכורי ארץ ברכות ח"ב ג, הובא בחקירות מסכת ברכות יד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: וצדקתו עומדת לעד
רב אחד נכנס אצל גביר קמץן להתרימו לצרכי צדקה. הוציא הגביר מטבע ונתנה לרב, הציץ הרב במטבע וראה שהיא מזוייפת, נענה ואמר: עליך אמר הכתוב: וצדקתו עומדת לעד. מאי משמע! התפלא הגביר. הצדקה שאתה נותן לי, השיב לו הרב, תעמוד אצלי לעד, לפי שאינה עוברת לסוחר ולעולם לא אוכל להוציאה.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קכא)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת, זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות בת מרים.
לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה.

הרי זה להיפך, שאין מברכים על מעשה האכילה אלא על הפצא שברא ה': "בורא פרי העץ", "המוציא לחם מן הארץ", שכך הוא נוסח מטבע הברכה, לברך לה' שברא זה הדבר שנהנה ממנו. והנה בברכת התורה נתקנו בב' ברכות: "אשר קדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה", וזה הנוסח של ברכת המצוות. ושוב מברכים "אשר בחר בנו... ונתן לנו את התורה", שזה נוסח של ברכת הנהנין, שמברך על החפצא של תורה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם הקהילות יעקב

ברכת התורה הלילה הולך אחרי היום

בכל ענין היום הולך אחר הלילה, כנאמר (בראשית א. ה): "ויהי ערב ויהי בוקר", ואילו לענין ברכת התורה הלילה הולך אחר היום, שאם בירך ביום לא יברך בכל הלילה שלאחריו, למה? מובא בספרים לכך, משום שלענין לימוד התורה נאמר (יהושע א. ח): "והגית בו יומם ולילה", הקדים את היום ללילה. ואפשר להוסיף ולומר, על פי מאמר חז"ל, שכשהיה משה רבינו במרום והיה לומד מקרא ידע שהוא יום, וכשהיה לומד משנה היה יודע שהוא לילה. והלא תורה שבכתב קודמת לתורה שבעל פה, לכן לענין זה הקדים היום ללילה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם דובר שלום

זו היא מעולה שבברכות

אמר רב המנונא זו היא מעולה שבברכות (ברכות יא): רש"י מפרש וז"ל: לפי שיש בה הודאה למקום וקילוס לתורה ולישראל. מה מיוחד בברכת התורה שהיא "מעולה שבברכות". שנינו: אמר רבי יהודה אמר שמואל: כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים... רבי לוי רמי: כתיב (תהלים כד. א) "לה' הארץ ומלוואה", וכתיב (שם קטו, טז): "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם". לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה (ברכות לה.). למדנו מדבריהם כי על ידי הברכה זוכה האדם שהדבר יהיה שלו. נמצא, איפוא, כי כאשר מברך האדם: "ונתן לנו את תורתו", ומסיים בברכה "נותן התורה", דהיינו נתונה לנו במתנה, הרי זו עיקר פעולת הברכה. כיון שעל ידי הברכה, זוכה הוא שתהיה התורה שלו. הרי שתכלית הברכה, לזכות בתורה, טמונה בגוף ברכת התורה, על כן "זו היא מעולה שבברכות"

צל"ח

לעסוק בדברי תורה

נוסח הברכה אינו שציונו ללמוד תורה, רק לעסוק בדברי תורה. לפי שהעסק העשייה הוא עיקר, בא להגיד גם כן אע"ג שאין הטעם ידוע לנו ואין בעשייתה רק כמתעסק בקדשים בעלמא, אפילו הכי אנו יוצאים בזה ידי חובתינו. ולפי שידיעת טעמי המצוות ודאי מביא חשק ונעימות גדול אל עושייה, על כן אנו מתפללין שיערב נא ה' אלוקינו דברי תורתו בפנינו וכו' ושנהיה

